

A zsidó kultúra ünnepe

Könyvbemutató az udvari sátorban, részletes beszámoló lapunk 3. oldalán (fotó: Kollár Zoltán)

Ünnepi imarend

Az őszi ünnepeken ismét Riszovannij Mihály és Balogh István látják el az előimádkozói feladatokat a komáromi zsinagógában.

2016. október 2., vasárnap 18:00

Erev Rosh Hasanah – a zsidó új év kezdete – esti ima majd ünnepi vacsora a Menházban

2016. október 3., hétfő 17:00

Rosh Hasanah első napja – Tanház a Menházban, délutáni ima, Taslich szertartás a Menház udvarán

2016. október 11., kedd – 17:30 (a böjt kezdete: 17:45)

Kol Nidre- Erev Jom Kippur

2016. október 12., szerda- 17:30 (a böjt vége: 18:47)

Jom Kippur napja – Mazkir, emlékezés az elhunytakra, Neila az ünnep zárása

Ünnepeljen Ön is velünk! Minden Kedves Olvasónknak Boldog új évet kívánunk! Shana Tova 5777! ■

MACHAR online oktatási program

Minden szerdán új videókkal gazdagodik online oktatási programunk, melyhez folyamatosan lehet csatlakozni. Komáromi és a partnereink rendezvényein rendszeresen rögzítjük az előadásokat, így a távolabb élők is bekapcsolódhatnak hitközségünk kulturális és vallási életébe.

Regisztráció és az online tartalmak elérése az alábbi linken keresztül lehetséges: <https://kehreg.com/machar/>. A kisfilmekből szerzett tudást kvíz kérdéseink segítségével tesztelhetik. ■

Szerkesztői gondolatok

Október 2-án ismét egy új zsinagógai év kezdődik, az 5777. A 120 éves Menház zsinagógájának kapuját szélesre tárjuk mindenki előtt. Célunk az, hogy hagyományainkat folytatva ismét összejövünk, közösen ünnepeljünk, tanuljunk. Hívunk mindenkit, aki ismeri a szokásainkat, és aki nem, aki szeretné felfedezni gyökereit, közelebb kerülni világunkhoz. Az imákba fonetikus segítséggel vezetjük be a kevésbé jártasakat, mindennap együtt tanulunk valami újat, érdekeset zsidóságunkról, forrásainkról. Egy ilyen kis közösségben, mint a komáromi, mindenki számít, mindenkit örömmel fogadunk. A leg-

Fotó: Kollár Zoltán

fontosabb, hogy jöjjenek el, Önök is legyenek ott! Vallástól függetlenül várunk mindenkit október 2-án és az azt követő napokban. Mindannyian szánjunk négy alkalmat, hat-nyolc órát zsidóságunkra, annak reményében, hogy egy jobb, édesebb és békésebb évre íratunk be! Tartanak velünk Önök is! Shana Tova 5777! ■

Paszternák Tamás

Machol Europa – izraeli táncszeminárium Angliában

Hosszú évek óta tartok óra, azaz izraeli táncházat a Bálint Házban a Csupaszivek down szindrómás csoportjának. Idén nyáron meghívást kaptam a Machol Europa táncszemináriumra. A rendezvény két részből állt, a kurzus London Golders Green negyedében indult. A New North London zsinagógában gyűltek össze a világ minden részéről a óra szerelmesei, hogy neves izraeli tánctanároktól ellessék az új táncokat. A résztvevők családoknál laktak, így a helyi közösség tagjaival tölthették a szombatot is.

Vasárnap a Warwick egyetem kampuszára utaztunk, ahol reggeltől kora hajnalig roptuk. Speciális foglalkozások és különleges programok színesítették az itt eltöltött napokat. Új koreográfiákkal a tarsolyukban tértek haza Argentínától Izraelen keresztül Kelet-Európáig a táncos lábú fiatalok és idősek. Köszönet a lehetőségért a helyi szervezőknek és Forgács Györgynek, a Machol Hungária vezetőjének.

Paszternák-Szendy Barbara

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasóink! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasóink!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Külföldi olvasóink figyelmébe: Támogathat már Paypalon keresztül is!

A Komáromi Zsidó Hitközség megnyitotta Paypal számláját, adományait az alábbi címre küldhetik: help@menhaz.sk

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – séfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság rövid hírek

✧ A HH-t, a Shalom klubot és a KZSH-t támogatták: Mordechai Feingold (USA), Naomi Rubin (Izrael), Deutschová Valéria (Érsekújvár) és anonimitásukat kérő adományozók.

✧ Befejeződött a hitközség új közösségi tereinek kialakítása. Szeptemberben megkezdődött az átköltözés. Terveink szerint Szukkotkor adjuk át a létesítményt.

✧ Jozef Dukes Pozsonyból könyveket adományozott közösségünknek. Köszönjük!

✧ Szeptember 18-án avatták fel a dunaszerdahelyi zsidó temetőben a közelmúltban elhunyt Feldmár László sírkövét.

✧ Folytatódik a komáromi Duna parton létesítendő Holokauszt emlékmű tervezése, a részletekről következő számban olvashatnak.

Kóser pékáru rendelhető

Októberben az alábbi napokra lehet pékárut rendelni a pékség teljes választékából (www.koserpekseg.hu): **október 2. vasárnap**, Rosh Hasanah (leadási idő szeptember 28. szerda, átvétel: október 2-án, vasárnap). Október 11. kedd, Jom Kippur (leadási határidő október 7. péntek, átvétel 11-én, kedden). Megrendeléseiket a kile@menhaz.sk címen és a 7731-224-es számon várjuk! ■

Támogatónk / náš sponzor:

NADÁCIA
EZRA

BETHLEN GÁBOR
Alap

A zsidó kultúra ünnepe Komáromban

Hagyományainkhoz híven szeptember első vasárnapján ismét csatlakoztunk a Zsidó Kultúra Európai Napja kezdeményezéséhez. A program Lipscher Mór, orvos, a komáromi kórház egykori igazgatója emléktáblájának felavatásával kezdődött a helyi egészségügyi intézmény sebészeti épületénél.

A megjelenteket Paszternák Tamás, a Komáromi Zsidó Hitközség koordinátora köszöntötte, szinkrontolmácsként Vadász Magda működött közre. Lipscher doktor munkásságát Univ. prof. MUDr. Pavel Traubner orvos, a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége tiszteletbeli elnöke, a pozsonyi Komensky Egyetem Orvosi Karának nyugalmazott dékánja és Dr. habil. Grósz Andor, orvos-dandártábornok, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége vezetőségi tagja, a Kecskeméti Zsidó Hitközség elnöke, a Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány kuratóriumának elnöke méltatta. Az emléktáblát a szónokokkal együtt dr. Wágner Jánosné a Lipscher család leszármazottja és Pasternák Antal, a Komáromi Zsidó Hitközség elnöke leplezte le. Zárásként az emlékezés koszorúí és kövei kerültek elhelyezésre. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Dóczy

András Attila, Magyarország pozsonyi nagykövetségének képviselője, Keszegh Béla, Komárom város alpolgármestere, a kórház képviselői, jelenlegi és nyugalmazott orvosai, a társegyszak képviselői, a régió zsidó közösségeinek képviselői, valamint emlékező komáromi polgárok.

A nap további részében a programok a Menházban folytatódtak. Az épület előtt a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár, Mily szépek a te sátraid..., utazó lakókocsi kiállítása fogadta a látogatókat. A kóser ebédreben gondoskodott. Az udvaron felállított Tanulás sátrában Sági György mutatta be Vagy nem című új könyvét, Jozef Dukes Zsinagógák Szlovákiában tegnap és ma címmel tartott előadást. Komoróczy Szonja Ráhel a jiddis nyelv rejtjelmeibe vezette be a hallgatókat, Elul hónapjá-

ról Zev Stiefel pöstyéni rabbi szólt, bemutatva a sófárt.

A zsinagógában kerültek átadásra a Kehila és Kehila haver díjak (a díjazottak névsora külön írásunkban). Megemlékeztünk Szerle Balázsról, aki tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála miatt már nem vehette át az elismerést. A délután folyamán gyermekprogramok várták a legkisebbeket Paszternák András vezetésével.

A kultúra ünnepét Klein Judit és barátai fergeteges koncertje zárta. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik a nap előkészítésében és lebonyolításában közreműködtek. A program a Nemzeti Kulturális Alap, Komárom városa, Bethlen Alap, Nyitra Megye Önkormányzata, a Szlovák Köztársaság Külügyminisztériuma, a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala, JHF, Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége, az EZRA Alapítvány és a ZSE Alapítvány támogatásával valósult meg. ■

PA

Kehila és Kehila Haver-díj 2016

AZsidó Kultúra Európai Napja alkalmából a Komáromi Zsidó Hitközség évente átadja a Kehila és a Kehila Haver-díjakat.

Ebben az évben Kehila - A közösséget díjban részesült:

Szántóné Dr. Balázs Edit – egyetemi docens, a budapesti Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem munkatársa. Nyugdíjba vonulásáig a Szombathelyi Főiskola tanára volt. Tudományos és ismeretterjesztő tevékenységével sokat tesz a zsidó kultúra fennmaradásáért. Az általa szervezett Zsidó Szabadegyetemen tartott előadásai iránt jelentős az érdeklődés Budapesten kívül a vidéki nagyvárosokban és a határokon túl is.

Haas Tibor – a Galántai Hitközség elöljárója, a zsidó hagyományok ápolója. Önzetlenül vesz részt a régió temetési szertartásain, gondoskodik azok vallási előírásoknak megfelelő lebonyolításáról.

2016-ban Kehila Haver-díjban részesült:

Oláh Imréné Domonkos Ilona – nyugalmazott gimnáziumi tanár, a Komáromi Református Gyülekezet presbitere. Tevékenységével sokat tesz a vallások közötti párbeszéd megvalósulásáért. Mély hitével, átfogó bibliai ismereteivel harcol az antiszemitizmus ellen, környezetét, volt tanítványait toleranciára ösztönzi.

PaedDr. Hrbáček - Noszek Magdaléna – a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem oktatója. A Galánta és környéke zsidó szokásait bemutató könyv szerzője. Munkájával tesz azért, hogy a szokások fennmaradjanak és tudatosuljon az emberekben, hogy ezek közül sok ma is élő. Írói tevékenységének pozitívuma, hogy könyve a közel múltban szlovákul is megjelent.

PaedDr. Králik Zsuzsanna – a Selye János Gimnázium magyar-szlovák szakos tanára, az iskolai Holokauszt meg-

emlékezések, zsinagóga- és múzeumlátogatások rendszeres szervezője. Munkájának színvonalasabbá tétele érdekében részt vett Jeruzsálemben a Jad Vasem Intézet által szervezett továbbképzésen.

A tatabányai Szenes Hanna Magyar-Izraeli Baráti Egyesület jelölése alapján Kehila Haver-díjat kapott:

Szapannos Éva – a helyi közösségben hosszú évek óta kifejtett aktivitásáért, a zsidó kultúra hagyományainak ápolásáért.

Szerle Balázs (tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála miatt posztumusz elismerésben részesül) – az izraeli hadsereg önkéntes programján való többszöri részvételért, a zsidó helytörténeti emlékek, hagyományok kutatásáért és megőrzéséért. ■

PA

Bemutatkozik az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem könyvtára

Beszélgetés Tamási Balázssal (I. rész)

Dr. Tamási Baláznak hívnak, 1975-ben születtem Budapesten, családos és egy hét éves kisfiú édesapja vagyok. Egyetemi diplomáimat a Pázmány Péter Katolikus Egyetem hebraisztika és történelem szakjain szereztem, a doktori disszertációmát ugyanitt Fröhlich Ida professzor asszony témavezetésével írtam és védtem meg. Tanulmányaim során többször áthallgattam az ELTE Hebraisztika tanszékére.

Könyvtárosi pályámat az Országos Széchényi Könyvtárban kezdtem el 15 éve, ahol először tájékoztató könyvtáros voltam, majd az OSZK-ban egy különgyűjteményi osztályt vezettem. Innen kerültem a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárába, ahol hebraista könyvtárosként egy világhírű héber kéziratgyűjtemény, a Kaufmann-gyűjtemény kurátoraként dolgoztam 3 éven át. Kutatási területem eredetileg a későókori zsidóság eszmetörténete és irodalma, ennek megfelelően a doktorimat egy Qumránból előkerült ókori héber kézirat – az ún. Jeremiás-apokrifon – rekonstrukciójából írtam. Ugyanakkor, könyvtárosként egyre gyakrabban kérték a segítségemet az OSZK-ban héber régi könyvek és középkori, vagy korai újkorai kéziratok azonosításához, így ez a szakterület is komolyan elkezdett érdekelni. Első ilyen jellegű tudományos tevékenységem egy a nemzeti könyvtárban található eddig ismeretlen héber kéziratritkaság publikálása volt. Eközben közel két évig a PPKÉ Hebraisztika szakán megbízott oktatóként tevékenykedtem és elsőként tartottam egy féléves kurzust a Magyarországon található héber kézirat- és könyvgyűjteményekről. Ezt a kurzust legutóbb az OR-ZSÉ-n is meghonosítottam a helyi kollégákkal együttműködve. A Kaufmann-gyűjteményben eltöltött évek, az ott található kéziratok varázsa – a világ egyik legrégebbi teljes Misna-kézirata, a Kaufmann haggáda és Májjúni Misné Tórája, hogy csak a leghíresebbeket említsem – és Kaufmann szellemi öröksége alapvetően meghatározták a további szakmai utamat és érdeklődésemet.

Hogyan kerültél az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtárának élére?

2016. január óta dolgozom megbízott könyvtárigazgatóként és adjunktusként az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetemen. Ezt megelőzően 2015-ben részmunkaidőben dolgoztam ugyanitt hebraista könyvtárosként. Ekkor keresett meg rektor úr és rektor-helyettes úr, hogy

vállalnám-e a könyvtár vezetését. Ezt megelőzően az MTA munkatársaként többször volt szerencsém együttműködni az OR-ZSE Könyvtárával és az ott dolgozó kollégákkal, akik többször fordultak hozzám szakmai kérdésekkel. Az intézménybe pedig először egyetemi hallgatóként, a megboldogult Schweitzer József professzor úr óráinak lelkes látogatójaként léptem. Már akkor lenyűgözött az épület történelmi atmoszférája, de akkor még álmomban sem gondoltam volna, hogy 15 év múlva ebben a nagy múltú intézményben fogok dolgozni és egyszer a Könyvtár vezetője leszek.

Melyek a gyűjtemény legfőbb jellemzői?

A gyűjtemény története 1877-ben kezdődik, amikor a frissen alapított Országos Rabbiképző Intézet a fiatal Kaufmann Dávidot, az intézmény első könyvtárosa-ként és egyik első tanáraként megbízta a Könyvtár létrehozásának feladatával. Kaufmann rendkívüli szakértelemmel és kiváló külföldi kapcsolatokkal rendelkezik. Ennek köszönhetően több jelentős könyv- és kéziratgyűjteményt vásárolt meg a Rabbiképző számára, köztük Lelio Della Torre padovai rabbi és talmud-tudós értékes könyvtárát. A Della Torre hagyatékból és az első évtizedek további vásárlásaiból származnak a Könyvtár legrégebbi és legértékesebb héber kéziratjai – amelyek között talmudi kommentárokat, kabbalisztikus szövegeket, itáliai rabbinikus levelezéseket (responzumokat) és még jemeni vallásos költeményeket is találunk. Ekkor vásárolt az intézmény 1500 előtti megjelent héber könyveket, azaz héber ősnymtatványokat, továbbá több mint ezer régi könyvet a 16-18. századból, amelyek ma is féltve őrzött kincsei a könyvtárnak. Emellett a rabbiképzés és a korabeli tudományos kutatás igényeinek megfelelő könyvgyűjtés indult meg és 1942-re a Könyvtár több mint 40 ezer könyvvel és jelentős folyóirat-állománnyal rendelkezik az említett kéziratállományon és régikönyv-gyűjteményen kívül. A

vészorkorszak és a második világháború során a Könyvtár sem kímélte. Előbb a német megszállókkal együtt '44-ben Budapestre érkezett Adolf Eichmann kobzott el több ezer értékes könyvet és szállítatott Németország felé, majd Budapest ostromakor érte belövés is az épületet és emiatt a Könyvtár állományának egy része elpusztult. Ugyanakkor a háború után közvetlenül, egy-két éven belül a Szóban meggyilkolt tudós rabbi és az elnéptelenedett hitközségek megmentett könyvtárainak anyaga került a Rabbiképzőbe. Ennek következtében a megtépázott Könyvtár állománya egyik évről a másikra megkétszereződött és a kötetek száma megközelítette a 100 ezres számot. Ide olvadt be többek között a Pesti Izraelita Hitközség Könyvtárának hatalmas gyűjteménye is. Az államszocializmusban az új állományrészek és hagyatékok rendezése, feldolgozása számos nehézségbe ütközött, az állandó könyvtárosok száma évtizedeken át egy fő volt. A feldolgozó munka először a 80-as évek második felében kapott lendületet, külső támogatással, lépésről lépésre haladt és csak részlegesen történt meg. A rendszerváltás utáni években került sor a ma is használatban lévő új olvasóterem kialakítására és később az online katalógus bevezetésére, amely akkor pár ezer könyv adatait tartalmazta. Online adatbázisok váltak az olvasóteremben elérhetővé és a könyvtár személyi állománya is kibővült, mára 5 főállású kollégából és 2 részmunkaidős kiegészítő munkatársból áll. A könyvtári szabványok, olvasói igények eközben rohamosan változtak és fejlődtek, így egyre égetőbbé vált a könyvtár teljes állományának rendezése, leltározása és újrakatalogizálása.

Folytatjuk

Zsidó élménytúra Budapesten

A KZsH idén is kirándulást szervezett Budapestre a Zsidó Kulturális Fesztivál alkalmából. A Menház elől indult autóbusszon több mint harmincan foglaltak helyet.

A magyar fővárosban első utunk a Kozma utcai zsidó temetőbe vezetett, ahol Streit Sándor a sírkert igazgatója tartott előadást a helyszín múltjáról, jelenéről és a zsidó temetkezési szokásokról. Felkerestük az egykori komáromi rabbi Wallenstein Zoltán síremlékét, kavicsot helyeztünk el a közelmúltban elhunyt, közösségünkben gyakran vendégeskedő rabbik végső nyughelyén. Megtekintettük a 20. század neves magyar zsidó személyiségeinek kriptáit.

A kóser ebédet a Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskola étkezdéjében fogyasztottuk el, a terített asztalok mellett Szántó György, a konyhát működtető cég vezetője mesélt a kóser

étkezés szabályairól, a megfelelő alapanyagok beszerzésének módjáról. Csoportunk felkereste a szomszédos telken működő Szeretetkórházat, ahol Dr. Deutsch Zsuzsanna igazgató ismertette az intézmény történetét és jelenlegi tevékenységét. A zsinagógában Deutsch László főrabbi a kórház hitéletéről nyújtott átfogó képet. A kórház betegeknek gyümölcsadománnyal kedveskedtünk.

Kiss Henriett igazgatóhelyettes a Scheiber iskola oktató-nevelő munkájáról mesélt, válaszolt a feltett kérdésekre.

A délután fennmaradó részét a Bálint Ház szezonnyitó utcabálgán töltöttük. A gazdag programkínálat hűen tükrözte a budapesti zsidó élet sokszínűségét. A napot a Dohány utcai zsinagógában megrendezett Boban Marčič trombita virtuóz koncertjével

zártuk. A Paszternák Tamás által összeállított programnak köszönhetően zsidó élményekkel gazdagodva térhetünk vissza Komáromba. Köszönet mindazoknak, akik a kirándulás tervezésében és lebonyolításában közreműködtek. ■

PA

Fotó: Jana Mačičová

Izraeliek két keréken, avagy egy sableszi mese Komáromból

Múlt pénteken néhány órával a sablesz bejövetele előtt üzenet érkezett a Komáromi Zsidó Hitközség Facebook oldalára. Tzvi és Michael, két izraeli turista érdeklődött az esti imaidőről. Bécsből Budapestre kerekezve pont a zsinagóga melletti szállodában vettek ki szobát.

Kis közösség lévén pénteken nem tartottunk szombatfogadást, de másnap annál nagyobb szeretettel fogadtuk a messziről jött látogatókat, akik megnézték a helytörténeti kiállításunkat, az imaházat, hosszú órákon át beszélgettek a kehila összesereglett tagjaival. Minden nyelvi nehézséget leküzdve, már-már új barátságok születésének lehettünk tanúi a Menház ódon falai között. Hitközségünk vezetése meg is invitálta a fiatalokat a másnap esedékes budapesti kirándulásra.

Mivel a jeruzsálemi srácok este továbbkerekkeztek Pestre, a Keleti pályaudvar mellé beszéltek meg a találkozót vasárnap reggelre. A komáromi busz időben meg is érkezett, ám újdonsült barátaink nem jelentek meg a helyszínen. Már indultunk volna tovább az első fővárosi állomásunk felé, amikor újabb Facebook üzenetet jeltett a telefonom: „Mindjárt ott va-

gyunk!” – írta Tzvi. A kigördülő buszt sikerült megállítanunk egy közeli parkolóban, s pár perc keresgélés után szentföldi vendégeinkkel együtt kezdhettük meg egész napos túránkat. Jómagam, ekkor találkoztam először a két, húszas éveire járó fiúval, hiszen Budapesten csatlakoztam a szlovákiai csoporthoz. Sem programszervezőként, sem az izraeli két és fél évem alatt nem nagyon találkoztam ennyire nyitott, a Galutban élő zsidóság mindennapjai iránt érdeklődő huszonévesekkel. Első utunk a Kozma utcai temetőbe vezetett, míg a csoport tagjai a temető vezetőjét hallgatták, Michael és barátja egy sírkőavatás minjén gondjait segítette ki. A Scheiber Sándor iskolában elmerültek az oktatás és a kóser konyha világában, a Szeretetkórházban érdeklődve követték az igazgató és a helyi rabbi előadásait, melyeket közösségünk tagjai

fordítottak nekik hol angolra, hol oroszra. Együtt fedeztük fel a Bálint Ház szezonnyitó utcabálgát, s a Zsidó Fesztivál esti, a Dohány utcai zsinagógában rendezett koncertjére is elkísértek minket. A kérdésre, hogy mivel tartoznak az egész napos kirándulásért, csak legyintettem. Ha érdeklődő hittestvérek érkeznek Komáromba, az a minimum, hogy megvendégeljük őket. Na, jó, ha legközelebb Jeruzsálemben járunk, viszonzhatják a dolgot – vettem oda mosolyogva.

A koncert után, a hazafelé induló buszon - a Dohány utca forgalmát akadályozva -, hosszasan búcsúzkodtak az izraeli egyetemisták közösségünk tagjaitól. Élményekkel gazdagodva térhetett haza mindenki. Úgy látom a neten, hirtelen megugrott Tzvi és Michael komáromi ismerőseinek száma. S még mondja valaki, hogy sableszi csodák csak a mesékben történnek! ■

PA

(a cikk az Új Kelet izraeli havilap szerkesztőinek felkérésére íródott)

EGY ÉV IZRAELBEN

Dr. Paszternák András útinaplója

54. fejezet Chanukiárium és 46C ülés

(2011. december 21.)

Bnei Brak felé visz az utam, a más-
kor zsúfolt 161-esen egyedül va-
gyok. A házak ablakaiban ezernyi pis-
láloló lángocska jelzi, chanuka 2. nap-
ja köszöntött be. Az akváriumban lak-
nak a halak, a terráriumban a hüllők, a
„chanukiáriumban” pedig – az ablakba
kitett – nyolcágú gyertyatartók. Ilyet
még tényleg nem láttam azelőtt. Vall-
juk be, valóban praktikus megóvni az
ünnep fényeit a hűvös téli szellőtől.

Az egyetemi kutatócsoport ünnepi
„party”-ja meglehetősen nyomott han-
gulatú volt, közletről sem hasonlított a
pesti kutatóközpontos osztálykarácso-
nyokhoz. Ültünk egy asztal körül, fán-
kot ettünk, s valahogy nagyon az volt
az érzésem, a nanotechnológián kívül
nincs miről beszélnie ennek a nyolc-
kilenc embernek. Lehet, ez a jövő, s
az „emberarcú” kutatásoknak már le-
áldozott.

Odahaza az év végi összejövetelek –
amiken részt vettem – ennek pont az
ellenkezői, mindig van egy kis játék,
„műsor”, sütőverseny, emelkedett han-
gulat. Valami pici élmény, amelyet ma-
gaddal viszel a következő évre, amely
után azt mondom: Jövőre is szeretnék
itt ülni, együtt a tanárainkkal, munka-
társakkal, kortársaimmal. Fura lesz,
nem ott lenni holnap.

Az izraeli ünnep valószínűleg sokkal
inkább családi, mint az otthoni, s itt az
újesztendő is elkezdődött már szept-
emberben.

Ági néninél és Smuel bácsinál töltök
el néhány kellemes órát, „Szarvas-fee-
ling” tölti be a lakás minden négyzet-
méterét. Történetek, anekdoták, 18 év
tábori eseményei kerülnek terítékre.
Újból és újból, megunhatatlanul idéz-
zük a Körös-parti nyarakat. Átlapozok
egy vaskos albumot, képek, cikkek, kö-
szönőlevelek gyűjtemények, az 1991-
ben, 92-ben, az ebédlőben tolongó kis-
gyerekre mára már régen felnőttek,
sokuk családot alapított. Közösén gyűj-
tünk gyertyát, együtt vacsorázunk Sze-
retek mindannyiunk „tábori nagyszü-
leihez” látogatóba jönni, mindig ren-
geteg energiával töltődök fel náluk.

Smuel bácsi visz haza autóval, az
úton azon tűnődöm...

(2011. december 22.)

... azon tűnődtem, milyen lesz majd
holnap a repülőtéren. S már itt is va-
gyok. Záruljon hát a Posztdok Napló
II. fejezete itt a Ben Gurionon. Ma reg-
gel a Negba és Uziel utca sarkáról a Ra-
mat Gan-i 10 emeletes házak mögött
megpillantottam a Júdeai-hegyeket.
Hihetetlen, hét hónap alatt először
volt ilyen tiszta a levegő.

Jöjjön most akkor pár nap szünet az
izraeli kalandokban, blogírásban.

Lehitraot, viszontlátásra Tel-Aviv!

(2012. január 2. - reggel)

Fussunk hát neki harmadszor a
posztdoktori létnek. Liszt Ferenc Nem-
zetközi Repülőtér, azaz Ferihegy, a
pontos idő 8:33, schengeni övezet el-
hagyva.

Élményekkel teli tíz nap van mögöt-
tem, a részletekről majd hamarosan
odakintről.

Viszontlátásra Budapest, viszontlá-
tásra Magyarország!

(2012. január 2. – este)

Reggel, amikor egy rövid bejegyzés-
sel újjáélesztettem a pár napig szuny-
nyadó Posztdok Naplót, még azt ter-
veztem, első izraeli posztom az otthon
töltött napokról szól majd. Az élet mó-
dosította ezen elhatározást.

Történt ugyanis, miközben a 46C
számú ülőhelyemet kerestem az ELAL
LY366-os járatán, „ismeretlen ismerős-
ként” megszólított egy hölgy: „Te vagy
ugye a Kispaszti? Megismerlek a kép
alapján! Olvastam minden bejegyzé-
sed. Először végigmentem a korábbi
60-on, majd az újabbakat is.” – mondta
mosollyal az arcán.

Ő ült az ablaknál, közöttünk egy iz-
raeli hölgy, én a folyosónál. Néha át-
beszéltünk magyarul nem értő útítár-
sunk feje felett. Megtudtam, a hogy
alijázik („hazatér”) a Szentföldre, még
sosem járt itt, most követi gyermekeit.
Repülön is vagy 35 éve ült utoljára.
Így érthető, hogy kicsit izgatott - gon-
doltam.

Ahogy magunk mögött hagyjuk a
km-eket, egyre feszültebbé válik. Ami-
kor feltűnnek a tel-avivi tengerpart el-
ső házai, könny csordul a szemem sar-
kába. S nem csak az övébe. Időközben
a 46. sor harmadik utasa is bekapcsol-
ódik a héber-magyar-angol beszélge-
tésbe. Az előző sorokban ülő rokona-
inak súgja lelkesen, hogy mellette egy
alijázó ül.

Esőfelhők között ereszkedünk le.
„Annyira hihetetlen, ami velem törté-
nik. Reggel még Budapesten keltem
fel a saját ágyamban, s most itt vagyok
Izraelben.” – csuklik el a 60-as éveiben
járó „néni” hangja. Lassan elérjük a
földet, már nem csak a szemem sarkában
látom a meghatottság örömcseppjeit.
Próbálok férfiasan viselkedni, s vissza-
fojtani a sírást. Az első percek az új ot-
thonban, egymásra kacsintunk az izrae-
li turistával, katartikus pillanatok! ■

Folytatjuk

Feuerstein Azriel:**KELJFELJANCSI****16. fejezet 2. rész**

Voltak, akik sípító hangon veszekedtek valami miatt és fenyegettek hadonásztak csontváz karjukkal. Meglepetésemre, voltak olyanok is, akik egy kissé jobban néztek ki és ezek sorba álltak az egyik előtt, akinek egy kis tükre volt, hogy megfésülködjenek. „Das ewig weibliche” Az örök nőiség... Tulajdonképpen azért jöttem, hogy megkérdezzem, van-e közöttük kassai, de nem mertem, mert félttem, hogy talállok valakit, ilyen állapotban. Menekültem vissza. Ezek a képek máig is kísértenek, és ezzel a düh, hogy mit tettek asszonyainkkal és a lányainkkal, a szégyen miattuk, és a még nagyobb szégyen az én akaratlan és ösztönös undorom miatt, amely a végtelen sajnálatot és könnyöretet kísérte. Ez nem későbbi, sok év utáni, racionalizálása az akkori érzéseimnek? Nem, nem hiszem. Sok kép elmosódott ugyan az évek folyamán, de sem ez a kép, sem az akkori borzadály és a düh, amellyel az asszonyainkat láttam ott, és megértettem azt az ösztönös visszahökkenést és undort, amely annak az angol tisztnek a szeméből tükröződött, akit megkérdeztem, hogy milyen nap van ma, vagy azokéból, akik az ottani filmeket látják és talán azokéból is, akik ezeket a sorokat olvassák most.

A felszabadulás után jöttek az újságírók, a fényképészek, a média. A rólunk szóló tudósítások magyar, lengyel, belga, szlovák, orosz foglyokról szóltak. Ez természetesen egy, közös megegyezéstől hazugság volt. A kilencvenöt százaléknak zsidó volt, akiket a gázkamrákba, a tömegsírokba, Auschwitzba és Bergen-Belsenbe csakis a zsidóságuk miatt hurcoltak el, függetlenül attól, hogy melyik ország lakosai voltak. Feküdtünk a napon és mindenféle mesét hallottunk. Mesélték, hogy az angolok elfogtak egy pár menekülő S.S. katonát, a lágerben látottak után, első dühükben egy teherautóra rakták őket, és lámpavasról lámpavasra való utazás közben, arra kényszerítették, hogy egymást felakasszák. Persze, ez csak egy szép álmom volt. Egyesek tárgyalása évekig tartott, és nevetséges büntetéseket kaptak, egy részük külföldre menekült, vagy álnév alatt élt Németországban és csak nagyon keveset akasztottak fel, köztük Bergen-Belsen parancsnokát, Kremert és Auschwitz parancsnokát Hösst. Nagyon keveset akasztottak fel, de ez is tiszta haszon. Nekünk itt, most Bergen-Belsenben kevesebb kellett beérnünk. Az elfogott S.S. katonákat és katonanőket idehozták és nekik kellett a szerteszét fekvő halottakat összeszedni és hordágyakon a tömegsírba, cipelni. Nagy meglepődéssel láttuk, hogy ezek, akik tegnap még a világ urai voltak, hogy hunyászkodnak meg minden angol baka előtt. Egy félhalott csontváz, aki nem messze feküdt tőlem, és akit egy S.S. nő halottnak hitt, hirtelen felkapott egy marék ürüléket az arcába vágta és az angol katona, aki ezeket a nőformába öltözött vadállatokat őrizte, úgy tett, mintha nem vette volna észre, de az S.S. nő fenyegetően emelte fel a kezét, pedig én azt gondoltam, hogy nagyobb adag járt volna neki, de az angol puskatusa eszébe juttatta, hogy már más világ van és visszalökte a munkájába. Tibi egész idő alatt nagyon apatikus volt, alig válaszolt, ha szóltam hozzá, de nem hagytam abba, mert nincs veszélyesebb, és könnyebb, mint

egy ilyen ideiglenes egykedvűségből a megmásíthatatlan halálba csúszni.

Pár óra múlva Tibi is feléledt egy kicsit. Angol őrség alatt német csoportokat hoztak a közeli városból és falvakból, jól öltözött férfiakat, nőket és fiatalokat és el kellett vonuljanak a meztelen férfi és női csontvázakkal színig teli tömegsír és a kint fekvő csontvázak mellett, be kellett hogy menjenek a bűzlő barakkokba. A nők finom csipke zsebkendővel takarták el az érzékeny orrukat, és undorral fordították el a fejüket, a szükségleteiket végző szerencsétlenek elől., akik nem tudták visszatartani magukat, mindezt látni, és főleg szagolni lettek kényszerítve, mint ahogy a kutya orrát a saját ürülékébe nyomják, hogy megtanítsák, hogy ilyen nem illik csinálni. Mind esküdözött, hogy nem tudott semmiről, mikor a bűzzel az egész környék tele volt. Én eléggé biztos vagyok abban, hogy amikor kimentek onnan meggyőzték magukat, hogy ezek a bűzlő zsidó csontvázak, akik nem szégyellik magukat a szükségleteiket nyilvánosan elvégezni, nem hasonlítanak a magukfajta kultúremberekhez egyáltalában, és talán meg is érdemelték a sorsukat. Ezek a csoportok még két-három napig érkeztek hallottam, hogy azután sikerült egy magas rangú angol tisztet meggyőzni, hogy ez a látvány a nőknek és a fiataloknak lázalmokat fog okozni és ezután csak náci funkcionárius férfiakat hoztak, de rövid idő múlva ez is megszűnt.

Közben Tibin egyre jobban elhatalmasodott a gyengeség és a veszedelmes nemtörődömség, úgy tűnik, hogy rajtam is, mert a következő napok összefolynak. Vagy egy hét után közölték, hogy átvisznek minket az S.S. kaszárnnyába. Most első alkalommal mentünk át azon a folyamaton, amelyen a következő hónapokban mi is és az úton lévő Európa is, számtalanszor megyünk majd át: hajlenyírás az egész testről és alapos D.D.T. behintés a tetvek ellen. Ezúttal minket meg is mosdattak, azaz lesúrolták a bőrbevődött, piszokrétet tetejé, és ruhát is váltottak nekünk. Az egész procedúrára egy angol szanitéc ügyelt és a munkát két magyar hadifogoly végezte, akik, biztos voltam benne, a szabad akaratukból csatlakoztak a visszavonuló németekhez. Ezek a munkájukat becsülettel, elég finoman, de szemmel látható undorral végezték, a legnagyobb kárörömömre. „Zsidók szolgái lettetek?” kérdeztem meggondolatlanul, gúnyosan a kérdezett gyűlölettel teli tekintettel nézett rám.

Itt éreztem másodszor, hogy itt halhatok meg. Az első alkalom akkor volt, amikor Bergen-Belsenbe érkeztünk még a hildesheimi munka előtt, és láttam, amint egy heftling egy halottnak hitt másikat, aki a talicskájában életre kelt, fejbe vág, hogy ne kelljen kétszer fáradnia. Most éreztem a gyenge tehetetlenségemet és azt, hogy az életem csak egy parányi szikra, amelyet egy erős ráfújás kiolthat és félttem, hogy a magyar katona, az úton kihasználja majd az alkalmat erre. Szerencsére, az angol az egész úton velünk volt. Itt elválasztottak Tibitől, akit egyenesen a kórházba vittek és abból is meg lehet érteni, hogy milyen állapotban voltunk mind a ketten, hogy se ő, se én nem tiltakoztunk ez ellen. Ez volt az utolsó alkalom, hogy Tibit láttam, aki barátom és testvérem volt azokban az időkben, amikor nem volt sem barát, sem testvér. ■

Folytatjuk

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből

5777

A zsidó naptár szerint hamarosan az 5777. évet fogjuk ünnepelni. 5777 évvel ezelőtt teremtették a mi világunkat, a teremtés 6 napig tartott, a hetedik napon a Teremtő megpihent. A teremtés előtt a mi bolygónk káoszban volt és a teremtés ebben "rendet" tett. A zsidó vallás nem tagadja azt a tényt, hogy a mi bolygónk sok millió éves, de nem ismeri el az evolúciós elméleteket illetve azt a tényt, hogy a földön lévő élet kifejlesztett és nem hat napos alkotás.

A ma megjelent újságban közölték, hogy kutatók, köztük izraeliek is, felfedeztek egy bolygót, amiről azt feltételezik, hogy hasonlít a földünkhöz illetve olyan körülmények lehetnek rajta, hogy emberi élet is található ott. Tudósok évek óta keresnek intelligens életet a közeli és messzi bolygókon, de a mostani felfedezés szenzációs, mert ez a csillag közelebb van mint a többi, amelyekről gondolták, hogy élet van rajtuk. Ezt a csillagot elnevezték Proxima B.-nek és folytatják a kutatását.

De nem kell sietni és készülődni a Proxima B-ről érkező vendégek fogadására, mert ez a közeli bolygó 4.2 fényév távolságra van tőlünk, ami azt jelenti, hogy a mai úrhajónak 10.000 évig tart odaérni! Szóval, ha a világ teremtésétől 5777 év telt el, akkor majdnem a dupla időt kell szánni a mai naptól arra, hogy elérjünk a Proxima B-t. Ez a tény bizonyítja az időfelfogás relativitását. Laikusok számára a teremtés nagyon régen történt, de a tu-

dósok szerint mindent meg kell tenni ahhoz, hogy továbbkutassák azt a csillagot, ahová a mai technológiával lehetetlen elérni.

Még egy érdekes tény: a Proxima B-nek is van napja és ez a csillag is a nap körül forog, de amíg a mi csillagunk 365 napig tesz egy kört ez a szorgalmas csillagnak 11.2 napig tart. Ez a tény olyan abszurd gondolatra vezet, hogy például 10.000 év múlva zsidó települést alakítanak a Proxima B csillagon és akkor minden 11.2 nap után újból Rosh Háshánát fogják ünnepelni? A többi ünnepet mikor?

Mivel nincs lehetőség valószínűtlen választ adni, inkább itt maradunk a mi csillagunkon jóban-rosszban és egyszer egy évben ünnepeljük Rosh Háshánát és keresünk új, ízletes ételeket, de nem feledjük el a hagyományosakat sem. A régi világban főleg a mezőgazdasági körforgás diktálta a szezonális ételeket. A téli és tavaszi ünnepeken több az otthon készített sütemény,

mint a chanukai fánk meg krumplis ételek, Purimkor hámán füle és más sütemények. Az őszi ünnepekre beérik az alma, a gránátalma a birs és van nyári méz. Ezek kerülnek az ünnepi asztalra Rosh Háshánakor együtt a többi ünnepi étellel.

A következő recept új változatát mutatja be a régen ismert sült almának, ami ünnepélyesebb és ízletesebb a megszokottnál.

Ünnepi alma 4 személyre

Hozzávalók: 2 alma kettévágra és kimagozva, 10 dkg durvára darált mandula kissé megpirítva, 2 kanál barnacukor, ízlés szerint fahéj és reszelt szerecsendió, 1 felvert tojásfehérje, 2 dkg olvasztott vaj, 1/2 pohár almalé, 1/2 pohár víz.

Elkészítés: Összekeverjük a mandulát, cukrot és a fűszereket. A félbe vágott almát megkenjük a tojásfehérjével és a vágott részét belemártjuk a mandula keverékbe. Lábasban az olvasztott vajban kicsit megsütjük az almákat, hozzáöntjük az almalét meg a vizet és kb. 20 percig főzzük, míg az alma héja puha lesz és a leve sziruppá válik. Tálaláskor az almát meglocsoljuk a sziruppal és megszórjuk a maradék mandulával. ■

Dr. Orna Mondschein

A londoni Zsidó Múzeumban jártunk

Hat év után tértünk vissza a Camdeni metróállomástól nem messze található Zsidó Múzeumba. A kis ékszerdoboz hatalmas változásokon ment át az elmúlt években, az egyszerű utcafront ne tévessze meg a látogatót.

A kiállítóhely munkatársai szívesen fogadják a messze földől odatérő vendéget. A legfelső szinten kapnak helyet az időszaki tárlatok, ezúttal a zsidó zenével ismerkedhettünk, a múzeumtechnika legújabb vívmányainak felhasználásával. Napokat lehetne eltölteni a különböző zenei irányzatok útvesztőjében, európai, izraeli és amerikai előadókat hallgatva megismerhetjük a bakelit lemez zsidó vonatkozásait. A londoni zsidóság történetével és mindenapjaival egy zsidó család életén keresztül ismerkedhetünk meg. Bejárhatjuk az otthonukat, iskolájukat, munkahelyüket. Betekinthetünk a zsidó színházak, mozgalmak működésébe is. Felsejlenek az aranykorok és a háborús időszakok. A múzeum harmadik része a zsidó élet körforgását és az ünnepeket mutatja be. Van

kávézó és gazdag múzeum shop is. Ha Londonban járnak, ne hagyják ki, bővebb információ az alábbi weboldalon: www.jewishmuseum.org.uk. ■

PA

Izraelčania na dvoch kolesách, alebo komárňanská rozprávka o šábese

Minulý piatok, niekoľko hodín pred príchodom šabatu, sme dostali odkaz na facebookovú stránku Židovskej náboženskej obce v Komárne. Dvaja izraelskí turisti, Tzvi a Michael sa zaujímali o čas večernej modlitby.

Na ceste z Viedne do Budapešti plánovali prespať v hoteli, susediacom s našou synagógou. Nakoľko sme malou komunitou, šábese sme v piatok večer nevíтали, ale na druhý deň sme s radosťou sprevádzali našich návštevníkov po budove Útulku – pozreli si našu výstavu a modlitebňu a celé hodiny sa rozprávali s členmi našej komunity. Nebránili im ani jazykové bariéry, medzi stenami staručkého Útulku sme doslova mohli byť svedkom uzatvárania nových priateľstiev. Vedenie našej obce pozvalo mladých turistov aj na náš tradičný výlet do Budapešti.

Chlapci z Jeruzalema ešte v ten večer pokračovali vo svojej ceste na bicykloch do Budapešti, stretnutie s nimi sme si teda dohodovali na nedeľu ráno pri železničnej stanici Keleti. Autobus z Komárna dorazil včas, avšak naši noví priatelia sa na miesto stretnutia nedostavili. Už sme sa chceli vybrať ďalej, keď prišiel odkaz na facebook-u: „Hneď sme tam!“ –

písal Tzvi. Pohýnajúci sa autobus sme úspešne zastavili, zaparkovali a po niekoľkých minútach hľadania sa k nám pripojili aj naši priatelia zo Svätej zeme a pokračovali sme v ceste. Ja sám som videl týchto dvadsiatnikov prvýkrát, veď aj ja som sa k skupine pripojil až v Budapešti. Ešte nikdy – ani ako organizátor podujatí, ani počas svojho dva- a polročného pobytu v Izraeli – som sa nestretol s takými otvorenými mladými ľuďmi, prejavujúcimi živý záujem o každodenný život židovského občianstva žijúceho v galute. Naša prvá cesta viedla do cintorína na ulici Kozma. Kým členovia skupiny počúvali výklad riaditeľa pohrebiska, Michael a jeho priateľ doplnili minjen pri odhaľovaní jedného náhrobného kameňa. V škole Sándora Scheibera ich zaujal svet vzdelávania a kôšer kuchyne, v Nemocnici milosrdných so záujmom počúvali prednášku riaditeľky i rabína, ktoré im členovia našej komunity prekladali buď do

angličtiny, alebo do ruštiny. Spoločne sme objavovali pouličný bál pri príležitosti otvorenia sezóny v Bálintovom dome a naši noví kamaráti nás sprevádzali aj na koncert v synagóge. Na otázku, čím sú dlžní za celodenný výlet, som mávol rukou. Ak medzi nás prídu naši súverci z iných komunit, ktorí prejavujú záujem o náš život, radi ich pohostíme. „Dobre, dobre, ak zavítame nabudúce do Jeruzalema, môžete nám pohostenie opätovať“ – odpovedal som.

Po koncerte, v autobuse – hatic tak premávku na Ulici Dohány – sa izraelskí študenti dlho lúčili s členmi našej komunity. Domov sa každý z nás vracal s príjemnými zážitkami. Vidím, že počet komárňanských priateľov Tzviho a Michaela sa na sociálnej sieti rapídne zvýšil. A nech mi niekto teraz tvrdí, že sobotné zázraky sa dejú len v rozprávkach! ■

PA

(článok sa zrodil na požiadanie redaktorov izraelského časopisu Nový Východ (Új Kelet))

Židovské zážitky v Budapešti

ZNO v Komárne organizovala aj v tomto roku výlet do Budapešti pri príležitosti Židovského kultúrneho festivalu. Do autobusu odchádzajúceho spred Útulku nasadli vyše tridsiati.

Naša prvá cesta v maďarskom hlavnom mieste viedla do židovského cintorína na ulici Kozma, kde nás sprevádzal Sándor Streit, riaditeľ pohrebiska a povedal nám mnoho o minulosti i prítomnosti cintorína, ako aj o židovských pohrebných zvykoch. Vyhľadali sme hrob niekdajšieho komárňanského rabína Zoltá-

na Wallensteina, položili sme kamienky aj na hroby rabínov, ktorí často navštevovali našu komunitu, ale, žiaľ, už nie sú medzi nami. Navštívili sme aj hrobky významných židovských osobností 20. storočia.

Na kôšer obede sme si pochutnali v jedálni Gymnázia a základnej školy Sándora Scheibera. Pri prestretom stole nám o pravidlách kôšer stravovania a o spôsobe získavania vhodných ingrediencií rozprával riaditeľ spoločnosti spravujúcej jedáleň, György Szántó. Naša skupinka navštívila Nemocnicu milosrdných nachá-

dzajúcu sa v susedstve školy, kde nám pani riaditeľka dr. Zsuzsanna Deutsch porozprávala o histórii inštitúcie a o jej súčasnom pôsobení. V synagóge nám hlavný rabín László Deutsch poskytol obraz o náboženskom živote nemocnice. Pacientov sme potešili darovaním ovocia.

O výchovno-vzdelávacom procese školy Scheiber nám povedala zástupkyňa riaditeľa Henriette Kiss, ktorá nám odpovedala aj na položené otázky.

Zvyšok popoludnia sme strávili v Bálintovom dome, na slávnosti pri príležitosti otvorenia sezóny. Bohatá ponuka programov verne odzrkadľovala pestrosť židovského života. Deň sme zakončili na koncerte virtuóza Bobana Markoviča, hrajúceho na trúbke, v synagóge na Ulici Dohány.

Vďaka programu zostavenému Tamásom Paszternákom sme sa do Komárna vrátili obohatení zážitkami zo židovského života. Ďakujem každému, kto sa podieľal na príprave a uskutočnení tohto výletu. ■

Foto: Janka Mačicová

Sviatok židovskej kultúry v Komárne

V prvú septembrovú nedeľu sme sa už tradične zapojili do iniciatívy Európsky deň židovskej kultúry. Program začal odhalením pamätnej tabule na počesť lekára, bývalého riaditeľa komárňanskej nemocnice, Móra Lipschera, umiestnenej na chirurgickom pavilóne ustanovizne.

Prítomných pozdravil koordinátor Židovskej náboženskej obce v Komárne Tamás Paszternák, simultánne tlmočenie zabezpečila Magda Vadász. Celoživotné dielo doktora Lipschera pripomenuli dvaja rečníci podujatia, čestný predseda Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, bývalý dekan Lekárskej fakulty Univerzity Komenského, univ. prof. MUDr. Pavel Traubner a lekár, brigádny generál, člen predsedníctva Zväzu židovských náboženských obcí v Maďarsku, predseda Židovskej náboženskej obce v Kecskeméte, predseda kuratória Nadácie dokumentárneho centra a zbierky pamiatok holokaustu, Dr. habil. Andor Grósz. Pamätnú tabuľu odhalil spolu s rečníkmi podujatia aj potomok rodiny Lipscherovej, pani Wágner Jánosné a predseda Židovskej náboženskej obce v Komárne Anton Pasternák. Slávnosť bola zakončená pietnym aktom kladenia vencov a kameňov spomienok. Na

odhalení pamätnej tabule sa v zastúpení Velvyslanectva Maďarska v Bratislave zúčastnil András Dóczy, viceprimátor mesta Komárno Béla Keszegh, zástupcovia nemocnice, súčasných i bývalých lekárov inštitúcie, zástupcovia cirkví, zástupcovia židovských komunít v regióne a Komárňania, ktorí si chceli uctiť pamiatku Móra Lipschera.

Program pokračoval v budove Útuku. Pred budovou si návštevníci mohli pozrieť putovnú výstavu Maďarského židovského múzea a archívu s názvom „Aké krásne sú tvoje stany...“. O kóšer obed sa aj v tomto roku postarala manželka piešťanskeho rabína Bina Stiefel. Na dvore, v náučnom stane, sa konala prezentácia knihy György Ságiho s názvom Alebo nie. Odznela tu aj prednáška Jozefa Dukesa na tému Synagógy na Slovensku včera a dnes. Szonja Ráhel Komoróczy rozprávala o jazyku jidiš, piešťanský rabín Zev Stiefel hovoril o mesiaci Elul a zatriubil na šófare.

Odvzdanie cien Kehila a Kehila chaver sa konalo v synagóge (zoznam ocenených nájdete v samostatnom článku). Tichú spomienku sme venovali pamiatke Balázsa Szverleho, ktorému náhla tragická smrť zabránila v tom, aby si cenu prevzal osobne. Popoludnie patrilo najmenším, detský program viedol András Paszternák.

Sviatok židovskej kultúry ukončil koncert speváčky Judit Klein a jej priateľov. Touto cestou by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí sa na prípravu a uskutočnení programov Európskeho dňa židovskej kultúry podieľali. Podujatie sa uskutočnilo s finančnou podporou Národného kultúrneho fondu, mesta Komárno, Fondu Gábora Bethlena, Nitrianskeho samosprávneho kraja, Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky, Úradu vlády Slovenskej republiky, JHF, Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, Nadácie EZRA a Nadácie ZSE. ■

PA

Ceny Kehila a Kehila chaver 2016

Pri príležitosti Európskeho dňa židovskej kultúry Židovská náboženská obec každoročne odovzdáva ceny Kehila a Kehila chaver.

Laureátmi ceny Kehila – Pre komunitu v tomto roku sú:

Szántóné Dr. Balázs Edit – docentka univerzity, pracovníčka Celoštátnej rabínskej židovskej univerzity, až do odchodu do dôchodku pôsobila na Vysokej škole v Szombathelyi. Svojou vedeckou a výchovno-vzdelávacou činnosťou robí mnoho v záujme zachovania židovskej kultúry. Záujem o jej prednášky v rámci Židovskej slobodnej univerzity je veľký na vidieku i za hranicami Maďarska.

Tibor Haas – člen predstavenstva Židovskej náboženskej obce v Galante, verný židovským tradíciami. Obetavo sa zúčastňuje na pohrebných obradoch v regióne a stará sa o to, aby sa konali podľa náboženských predpisov.

Laureátmi ceny Kehila chaver v roku 2016 sú:

Ilona Domonkos Oláh Imréné – profesorka gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským na dôchodku, presbyterka Reformovanej náboženskej obce v Komárne. Svojou prácou koná v záujme dialógu medzi príslušníkmi jednotlivých náboženstiev. Svojou nezlomnou vierou i podrobnou znalosťou Biblie bojuje proti antisemitizmu, svoje okolie, svojich bývalých žiakov nabáda k vzájomnej tolerancii.

PaedDr. Magdaléna Hrbáček - Noszek – pedagogička Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Autorka publikácie o židovských tradíciách v Galante a okolí. Svojou prácou pomáha tieto tradície zachovávať a uvedomovať si, koľko z týchto tradícií žije dodnes. Veľkým pozitívom je fakt, že jej knižka nedávno vyšla aj v slovenskom jazyku.

PaedDr. Zsuzsanna Králik – pedagogička Gymnázia Jánosa Selyeho,

vyučuje maďarský jazyk a slovenský jazyk. Pravidelne organizuje pamätné dni holokaustu, návštevy synagóg a múzeí. V záujme zvýšenia kvality svojej práce sa zúčastnila na vzdelávacom kurze Inštitútu Jad Vašem v Jeruzaleme.

Na základe odporúčania Spolku maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes v Tatabányi sú cenou Kehila chaver vyznamenaní:

Éva Szappanos – za dlhoročnú činnosť vyvíjanú v záujme miestnej komunity a zachovávanie židovských tradícií.

Balázs Szverle (v dôsledku náhlej tragickej smrti dostáva cenu in memoriam) – za opakovanú dobrovoľnícku činnosť v izraelskej armáde, za výskum miestnych pamiatok židovskej kultúry a zachovávanie židovských tradícií. ■

PA

Slnovrat

Dňa 30. júna som sa s manželom zúčastnila na slávnostnom ukončení programu Slnovrat, ktoré sa uskutočnilo na Mágio pláži v Bratislave. Predseda ŽNO Ing. Anton Pasternák nás poprosil, aby sme v jeho mene zastupovali židovskú komunitu v Komárne. Bolo to pekne podujatie, na ktorom sa zúčastnilo veľa ľudí z Komárna a okolitých miest.

Bol tam aj primátor mesta Komárno Ing. Ladislav Stubendek, primátor zo Štúrova a viceprimátor z Bratislavy. V mene športového klubu Komárno Ing. Tibor Soós. V mene ŽNO som sa poďakovala za pozvanie a za sponzorovanie našej obce. Okolo 22. hod. sme sa so svietiacimi lampiónmi peši vydali na cestu cez Starý most k Eurovei na podujatie Tancujúca voda.

Bol to pekný lampiónový sprievod, ktorý bolo vidieť aj z ďaleka. Ďakujem za príjemný večer! ■

Mirjam Weisz

Možnosť objednania židovského kalendára luach

Svoje objednávky kalendára (luachu) na rok 5777 odovzdajte, prosím, do 7. Októbra na sekretariáte ŽNO v Komárne, resp. na telefónnom čísle 7731-224, alebo na adrese kile@menhaz.sk. ■

Foto: Jana Mačicová

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

☆ Vydávanie Spravodajcu, Klub Shalom a ŽNO v Komárne finančne podporili: Mordechai Feingold (USA), Naomi Rubin (Israel), Deuschová Valéria (Nové Zámky) a anonymní darcovia. Ďakujeme!

☆ Dokončili sme budovanie nových komunitných miestností našej náboženskej obce. Do užívania ich slávnostne odovzdáme pri príležitosti sviatku Sukot.

☆ Jozef Dukes z Bratislavy daroval našej knižnici knihy. Ďakujeme!

☆ Dňa 18. septembra odhalili na židovskom cintoríne v Dunajskej Strede náhrobok nedávno zosnulého Ladislava Feldmára.

☆ Pokračujú projektové práce pomníka na pamiatku holokaustu, ktorý plánujeme umiestniť na brehu Dunaja. O podrobnostiach si môžete prečítať v nasledujúcom čísle.

Kóšer pekárenske výrobky

V októbri si možno z ponuky pekárne objednať v nasledujúcich dňoch (www.koserpекseg.hu): 2. októbra, nedeľa, Roš Hašana (termín odovzdania objednávok: 28. septembra, prevzatie: 2. októbra, v nedeľu). 11. októbra, utorok, Jom Kipur (termín odovzdania objednávok: 7. októbra, piatok, prevzatie: 11. októbra, v utorok). Vaše objednávky očakávame na adrese kile@menhaz.sk a na telefónnom čísle 7731-224! ■

Sviatok židovskej kultúry

Sviatok židovskej kultúry ukončil koncert speváčky Judit Klein a jej priateľov. (foto: Zoltán Kollár)

Sviatočný modlitebný poriadok

Úlohy predmodliavajúcich sa v komárňanskej synagóge aj tohto roku ujali Mihály Riszovannij a István Balogh.

2. októbra 2016, nedeľa, 18. hodina

Erev Roš Hašana – začiatok židovského nového roka – večerná modlitba a sviatočná večera v Útulku

3. októbra 2016, pondelok 17. hodina

Prvý deň Roš Hašana – Učebňa v Útulku, poobedňajšia modlitba, obrad Talsich na dvore Útulku

11. októbra 2016, utorok – 17.30 (začiatok pôstu: 17.45)

Kol Nidre – Erev Jom Kipur

12. októbra 2016, streda – 17.30 (koniec pôstu: 18:47)

Sviatok Jom Kipur – Mazkir, spomienka na zosnulých, Neila – ukončenie sviatku.

Oslavujte s nami! Každému z našich čitateľov želáme šťastný nový rok! Šana Tova 5777! ■

Online náučný program MACHAR

Náš online náučný program sa každú stredu rozširuje o nové videá. Do programu sa možno kedykoľvek zapojiť. Na našich podujatiach v Komárne i v okolí sústavne nahrávame prednášky, vďaka čomu sa do kultúrneho a náboženského života našej komunity môžu zapojiť aj záujemcovia z väčšej diaľky. Registrovať sa – a tým získať prístup k obsahu online – môžete na stránke: <https://kehreg.com/machar/>. Vedomosti získané z krátkych filmov webovej stránky si môžete overiť pomocou kvízových otázok. ■

Myšlienky redaktora

Dňa 2. októbra opäť začína nový židovský rok, v poradí už 5777. Dvere synagógy nášho 120-ročného Útulku otvoríme dokorán pred každým návštevníkom. Naším cieľom je pokračovať v tradíciách, zísť sa, spoločne oslavovať a učiť sa. Srdečne pozývame každého, kto pozná naše tradície, aj tých, ktorí ich ešte nepoznajú a chcú objavovať svoje korene, priblížiť sa nášmu svetu. Do sveta modlitieb uvedieme tých, ktorí ich nepoznajú, fonetickým textom, každý deň sa spoločne naučíme niečo nové, zaujímavé o našom národe a našich zdrojoch. V takejto malej komunite, ako je

Foto: Ferdinánd Grassl

naša, komárňanská, rátame s každým, s radosťou vítame každého z Vás. Najdôležitejšie je, aby ste aj Vy prišli medzi nás, aby ste sa zúčastnili. Bez ohľadu na vierovyznanie očakávame dňa 2. októbra i počas nasledujúcich dní každého záujemcu. Venujme našej viere štyri príležitosti, šesť-osem hodín času v nádeji, že budeme zapísaní na lepší, sladší a pokojnejší rok. Príďte medzi nás. Shana Tova 5777! ■

Tamás Paszternák